

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 18 nov. 1950

Voor Lamping persoonlijk, mede namens Stikker.

Het door U blijkens Uw SP 87 tegenover Cutts en blijkens Uw SP 95 thans ook tegenover Doolittle ingenomen standpunt aanzien opheffing der Unci, wordt dezerzijds geheel onderschreven. Mogelijk wordt de Unci tot opheffing gemoveerd door recente, ook voor Unci onbevredigende houding van VR aanzien Uncibemoeiingen inzake Ambon. Al kan bezwaarlijk worden ontkend dat Unci dientengevolge aan gezag heeft ingeboet, zo blijft dit orgaan desniettemin ingevolge artikel VI der Mantelresolutie belast met het toezicht op de nakoming der RTC-overeenkomsten alsmede krachtens art. 2 der Overgangsovereenkomst verplicht zijn daar omschreven taak ten aanzien van verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht te vervullen. Inzonderheid bij de plaats gehad hebbende staatkundige ontwikkelingen in Indonesië waar deze direct en indirect van invloed zijn op het recht van zelfbeschikking en gezien de betekenis van de Constituante voor de realisering van dit recht onder de inmiddels tot stand gekomen eenheidsstaat, zou ontbinding op dit ogenblik der Unci impliceren het zich nu voor alsdan neerleggen bij ongeacht welke uiteindelijke regeling terzake, hetgeen voor Nederland bepaaldelijk niet acceptabel is.

De regeling van de procedure ter verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht als neergelegd in art. 2 Overgangsovereenkomst bevat een ter RTC uiterst moeizaam verkregen compromis op een voor Nederland zeer principieel punt, hetwelk slechts na tussenkomst en mede wegens blijvende inschakeling van Unci bij de uitvoering, door ons kon worden aanvaard. Het behoeft geen betoog dat gezien de nog recentelijk tot uitdrukking gekomen, onverminderde belangstelling der Staten-Generaal voor het zelfbeschikkingsrecht, opheffing der Unci met een feitelijk frustreren van ook de laatste nog resterende mogelijkheden tot verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht onder de inmiddels gewijzigde verhoudingen, zou worden gelijkgesteld. Art. 2 Overgangsovereenkomst zou alsdan immers ook formeel de facto onuitvoerbaar worden.

Zowel op grond van dit artikel als wegens art. VI der Mantelresolutie achten wij derhalve opheffing der Unci thans bepaald ongewenst en prematuur. Daarvoor behoeft ook slechts te worden gewezen op de nog onafgedane zaak van repatriëring en demobilisering van de ex-KNIL-Ambonezen. Hetzelfde geldt wegens een mogelijke taakvervulling door Unci inzake de a.s. Nieuw-Guineaonderhandelingen, waarop beide partijen reeds hebben aangespeeld door de overeengekomen aanbieding van het Nieuw-Guinearapport ook aan Unci conform desbetreffend besluit der Eerste Ministerconferentie, waarbij tevens is overeengekomen dat ook verder acht zal worden geslagen op art. VI der Mantelresolutie.

Dat de huidige samenstelling der Unci, gezien de openlijke bepaling van het Australische standpunt inzake Nieuw-Guinea daarbij een moeilijkheid kan opleveren, kan ook dezerzijds niet worden ontkend. Eenzelfde moeilijkheid kan zich - zij het in mindere mate voor wat het aspect naar buiten en bepaaldelijk ook voor Indonesië betreft - voordoen bij vervanging van Australië door India, nog afgezien van vermoedelijke ongeneigdheid van laatstgenoemde deze taak te aanvaarden.

Wat laatstbedoelde vervanging betreft bestaat er aan onze zijde inderdaad geen behoefte aan een desbetreffende suggestie. Het komt ons voor dat een eventueel verzoek van Australië om al dan niet in verband met Nieuw-Guineaaffaire van het lidmaatschap der Unci ontheven te worden, voor rekening van Australië zelf moet worden gehouden. Daarentegen ligt het op onze weg tegen het lanceren van de gedachte om thans tot opheffing der Unci over te gaan, tijdig en krachtig stelling te nemen. In dit verband wijzen wij nog op het in Hasselman 97 weergegeven gesprek van deze met Shaw, waarbij laatstgenoemde uiting gaf aan een geheel andere opvatting

over de noodzakelijkheid van een vooralsnog verdere taakvervulling door Unci, dan Cutts tegenover U deed. Doolittle's plan voor een toekomstige frigidaire-politiek der Unci doet daar tegenover wel pover aan. Nog afgezien van diens argumentatie op grond van promotiekansen van militairen. Hier worden niet evenwaardige belangen tegenover elkaar gesteld. In verband daarmee verzoeken wij U op geëigende wijze, mogelijk met inschakeling van Bihin, de gedachte aan eventuele opheffing in Uncikring krachtig tegen te gaan.

Terstond na ontvangst van Uw telegrammen is aan Hasselman resp. van Roijen gevraagd tijdig ter bevoegder plaatse het Nederlandse standpunt uiteen te zetten.